

Лекція №3**Тема: Костюм Стародавньої Греції**

Мета: Ознайомити студентів з матеріальною культурою, костюму, та орнаменту Античності. Розвинути вміння використовувати отримане знання в роботі. Виховати естетичну культуру майбутніх спеціалістів.

План

1. *Історичні характеристики епохи.*
2. *Естетичний ідеал краси.*
3. *Чоловічий та жіночий костюм.*

Лекційний матеріал***Історичні характеристики епохи***

Давньогрецьку моду вирізняли п'ять особливостей: прагнення до організованості закономірності пропорційності доцільності симетрії (рис. 1.26 а, б, в). Саме у Стародавній Греції зачісці було надано значення високого мистецтва, а чоловіки охоче експериментували зі своїм волоссям. Перукарі мали не тільки гарно і швидко причісувати волосся, а й, як в архітектурі та скульптурі, дотримуватися правил гармонії та естетики.

В VII -I ст. до н.е. у південній частині Балканського півострова розцвіла Чудова культура Прадавньої Греції. Природні умови Греції, її теплий морський клімат, родючі рівнини й гірські пасовища, багаті корисними копалинами надра землі визначили основні заняття й побут стародавніх греків.

Політичний устрій Греції різко відрізнявся від східних деспотій прадавнього світу. Його основи - демократія (керування народного обранця) і рабовласницький лад.

Грецьке мистецтво має реалістичний характер. Свідомість цінності й краси людської особистості, віра в безмежні творчі здібності людини, простота

й ясність художньої мови, правдиве відображення дійсності - основні риси, завдяки яким античність має величезне значення для всієї європейської культури в майбутньому.

Побут стародавніх греків мав суспільний характер. Народні збори проходили з піснями, танцями, спортивними змаганнями, які були державною перевіркою фізичного стану народу.

Ці особливості побуту й культури Прадавньої Греції знайшли своє глибоке відображення в естетичному ідеалі краси людини і її костюмі. Незважаючи на обмежені права жінки в грецькому суспільстві, жіночі образи також відображають

ідеал різнобічно розвиненої, здорової, повноцінної особистості. Така, наприклад, статуя богині Афродіти, відома за назвою Венери Мілоської.

Красу богині відображають правильні прямі лінії носа й підборіддя, невисоке чоло, обрамлене короткими завитками волосся, великі опуклі очі підкреслені округлою лінією брів.

Естетичним ідеалом краси вважалася особа, із золотистим волоссям, голубими очима, світлою шкірою. Однак вимоги гармонійного розвитку особистості поширювалися в Греції лише на представників панівних класів і не поширювалися на рабів і ремісників.

Естетичний ідеал краси

Так само, як і у всьому грецькому мистецтві, античні уявлення про красу багато в чому залишаються для нас нормою й зразком для наслідування. Уперше в історії людства в основі естетичного ідеалу краси людини лежить гармонія духу й тіла. Патріотизм, висока громадська свідомість, розвинений кругозір і моральний багаж повинні поєднуватися з фізичною красою: сильним тренуваним тілом, пропорціям якого приділяється багато уваги в працях мислителів, художників і поетів.

Мистецтво вдягання й уміння носити одяг входило в обов'язковий курс навчання молоді пануючих класів. Ритм, розташування й форма складок, драпіровок диктувалися архітектурною формою епохи: високими потужними колонами. Драпіровка пожвавлює мертву тканину, надаючи естетичну цілісність фігурі. Складки, в свою чергу, підкреслюють рухи тіла, звисають із рук, огортаючи округлості, і плавно обволікають статичне тіло. Одночасне носіння двох шарів одягу створювало явно виражену гармонію ритмів, що поєднує ансамбль.

Гарними вважалися прямі, правильні лінії носа, підборіддя, невисоке чоло, великі очі й підкреслена дугоподібна лінія брів. Ідеалом греків було здорове, фізично треноване тіло.

Особливості костюмів Стародавньої Греції.

Чоловічий і жіночий костюм

Чоловічий костюм

Чоловічий одяг складається із двох частин: **хітона й гіматія**. **Хітон** був нижнім одягом. Найчастіше його виготовляли зі шматка вовняної або лляної тканини, складеної по вертикалі уздовж лівого боку тулуба й скріпленої на плечах двома пряжками - **фібулами**. Хітон могли зшивати збоку або залишати з однієї сторони відкритим. Довжина хітона могла бути різною, але частіше усього доходила до колін. По талії зав'язували пояс, утворюючи напуск.

Найпоширенішим верхнім

одягом був **гіматій** - прямокутний шматок шерстяної тканини розміром 1,7 x 4 м, що драпірувався навколо фігури різними способами. Один з застосовуваних способів драпірування був таким: "...один кінець тканини, злегка задрапірований або закладений у складки, спускали з лівого плеча на груди. Тканину, що залишилася, розташовували на спині й пропускали під праву руку, і, уклавши тканину гарними складками, перекидали через ліве плече на спину". Щоб тканина не зсковзувала, позаду зашивали вантаж - шматочки свинцю. При драпіруванні гіматія іншими способами могли бути закриті обидві руки або одна права рука. У Спарті вовняний гіматій носили на тілі, без хітона. Ще

одним видом плаща була **хламіда** -прямокутний шматок щільної вовняної тканини, який накидали на плечі й скріплювали на одному плечі або на грудях фібулою.

Воєначальники носили хламіді пурпурного кольору.

Одяг ремісників і рабів зазвичай шився із грубого вовняного хітона або набедренної пов'язки.

Взуття греків - повторює форму ступні, на дерев'яні або мотузковій підошві, з пряжками, що перепліталися на ікрах. Так само як і в інших країнах прадавнього світу, взуття носила тільки знать. Декоративне значення сандалій у костюмі підвищувалося за рахунок використання кольорової, золоченої шкіри, прикрашеної металевими бляшками й розшиті перлами. Спеціально для театральних вистав застосовувалися котурни - сандалії на підставках, щоб актори виглядали вищими.

Головні убори носили, в основному, в непогоду або під час подорожей. Круглий фетровий капелюх з полями - найбільш розповсюджений головний убір. Його носили також на ремінці відкинутому за плечі.

У класичний період зачіска чоловіка складалася з коротко обстриженого волосся, борідки й вусів. Юнаки голили лице й носили довгі завиті локони, підхоплені обручем. Греки вважали бороду гідністю чоловіка.

Жіночий костюм

Жіночий одяг, як і чоловічий, складався з **хітона** й **гіматія**, але був значно яскравіший і різноманітніший. Відмінною рисою жіночого хітону

раннього періоду є відворот його верхнього краю, так званий *діплодій*. Він відігравав велику декоративну роль у костюмі, прикрашався вишивкою, аплікацією, писаним орнаментом, міг виконуватися із тканини іншого кольору. Довжина відвороту могла бути різною: до грудей, стегон, колін. Залежно від співвідношення довжини діплодія й інших частин хітона створювалися певні пропорції фігури.

Деякі види жіночих хітонів були без відворотів. Для їхнього декоративного розв'язку використовувалися м'які складки тонкої тканини, гофрування, колірні комбінації основи й тканини, прикрас, вишивки. Так само як і чоловічий хітон, жіночий скріплювався на плечах фібулами - пряжками й підпоясувався з напуском. Більш пізній іонічний хітон з дуже тонкої м'якої тканини рясно драпірувався й опоясувався на талії, стегнах і хрестоподібно на грудях. Завдяки великій його ширині складалась подоба рукавів.

Верхнім одягом грекинь був **гіматій**, який можна було драпірувати різними способами.

Взуття грекинь - сандалії різних форм, ошатні, зі шкіри яскравих барв, прикрашений золотом і сріблом. Головні убори грекині носили рідко. В основному вони ходили з непокритою головою, лише у непогоду прикривалися верхнім краєм гіматія або хламиди.

Зачіски грекині робили з довгого і короткого волосся. Грецький вузол зберігся й у наші дні. Це розчесане на прямий проділ волосся, завите хвилями, низько спущене на чоло (між бровами й волоссям відстань не більше ширини двох пальців) і уздовж щік, позаду волосся підняте й покладене вузлом на затылку. Короткі стрижки прикрашали обручем або стрічкою. Прикрасами до зачіски були також сітки із золочених шнурів, діадеми, шпильки, гребені.

Доповненнями до костюма служили парасолька від сонця й віяло у вигляді аркуша. В античній Греції було високо розвинене ювелірне мистецтво, представлене в жіночому костюмі зразками металевого лиття, філіграні,

гравірування. Це -серги, намисто, пряжки, браслети, персні, діадеми із золота або срібла з дорогоцінним камінням й карбованим візерунком орнаменту.

Костюм жінок бідних шарів суспільства за силуетом й формами повторював костюм жінок знатних шарів, але був меншого розміру, з дешевих тканин, без дорогих декоративних прикрас.

Контрольні питання

1. Загальна характеристика Античності.
2. Опишіть естетичний ідеал краси.
3. Охарактеризувати костюм Стародавньої Греції.
4. Якими були головні критерії жіночої та чоловічої краси в Стародавній Греції.
5. Назвіть п'ять особливостей давньогрецької моди.

Список використаних джерел:

1. Шевнюк О. Л. Історія костюма: Навч. Посіб. К.: Знання, 2008 . 375 с.
2. Вера Калмыкова. Костюмы народов и древности до XIX века Изд.: Белый город. 2012. 202 с.
3. Мода. Полная энциклопедия одежды и стилей. Пер.: Ольга Сергеева, Е. Сернева. Изд.: Дорлинг Киндерсли, АСТ. 2013 г. 480 с.
4. Детский костюм XVIII – XX века. К.Г.Серебрякова ГИМ 2010 208с.
5. Мода и стиль: Современная энциклопедия Аванта+ / Глав. Ред. В.Володин. М.: Аванта +, 2002.
6. Л.П. Светлова. Азбука орнамента. Москва 2001.